

ATZINUMI

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

478. PLENĀRĀ SESIJA 2012. GADA 22. UN 23. FEBRUĀRĪ

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Iespējas finanšu tirgus regulēšanā iesaistīt pilsonisko sabiedrību” (pašiniciatīvas atzinums)

(2012/C 143/02)

Ziņotājs: **MORGAN kgs**

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 2011. gada 20. janvārī saskaņā ar Reglamenta 29. panta 2. punktu nolēma izstrādāt pašiniciatīvas atzinumu par tematu:

“Iespējas finanšu tirgus regulēšanā iesaistīt pilsonisko sabiedrību”.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2012. gada 12. februārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 478. plenārajā sesijā, kas notika 2012. gada 22. un 23. februārī (2012. gada 22. februāra sēdē), ar 66 balsīm par, 53 balsīm pret un 41 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Viens no finanšu krīzes cēloņiem bija finanšu tirgus nepietiekamā un neatbilstīgā regulēšana un uzraudzība. Finanšu tirgus regulēšanas procesā grūti ir arī panākt dažādu un pretējo viedokļu līdzsvarotu uzklauššanu. Finanšu sektora interešu pārstāvībai, kas ir leģitīma, nav pretsvara, ko varētu nodrošināt, iesaistot pilsonisko sabiedrību. Politiskās debātes notiek galvenokārt starp likumdevējiem, no vienas puses, un attiecīgo finanšu nozari, no otras puses.

1.2. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) ir piemērota struktūra, kas tieši finanšu sektora regulēšanas jomā varētu novērst pilsoniskās sabiedrības nepietiekamo līdzdalību, jo Komitejā darbojas gan finanšu nozares apvienību, gan patērētāju tiesību aizsardzības organizāciju un arodbiedrību pārstāvji. Taču EESK nevēlas un nevar aizstāt pilsoniskās sabiedrības apvienību tiešo līdzdalību. Pilsoniskais dialogs ir demokrātisks un atklāts viedokļa veidošanas process, kurā efektīvi ir jāiesaistās visām ieinteresētajām personām.

1.3. EESK piekrīt, ka finanšu nozarei ir leģitīmas tiesības piedalīties viedokļa veidošanas procesā. Finanšu nozares uzņēm-

mumiem, kurus skar regulējums, ir jāpilda prasības un jāievēro likumā noteiktās saistības. EESK arī atzīmē, ka finanšu sektorā ir daudzas nozares un uzņēmumi, kuru darbība ir godīga un nevainojama un kuri nav vainojami finanšu krīzes izraisīšanā.

1.4. Tā kā sīki izstrādātais regulējums ir sarežģīts, ir ļoti svarīgi, ka apvienības ne tikai izvirza pamatmērķus un vispārīgi prasa ieviest stingrākus noteikumus, bet arī sniedz kompetentus un lietderīgus priekšlikumus un argumentus. Lai to panāktu, jāvelta daudz pūļu un jānodrošina, ka apvienības kā “līdzvērtīgs partneris” var piedalīties debatēs ar likumdevējiem un citām organizācijām.

1.5. Eiropas Komisijai, Eiropas Parlamentam, Padomei un dalībvalstīm pašām jāveic pasākumi, lai finanšu tirgus regulēšanā iesaistītu vairāk pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus.

1.6. Eiropas Centrālās bankas, Eiropas Sistēmisko risku padomes un nesen izveidoto finanšu uzraudzības iestāžu

darbā būtu atbilstoši jāiesaista pilsoniskās sabiedrības organizācijas. Ieinteresēto personu grupām, ar kurām finanšu uzraudzības iestādēm saskaņā ar likumu ir jākonsultējas, būtu jālieto tādas darba metodes, kas ļauj ņemt vērā pilsoniskās sabiedrības organizāciju īpašās iezīmes.

1.7. Noteiktos gadījumos ES līdzekļu piešķiršana pilsoniskās sabiedrības organizācijām var būt atbilstošs risinājums, lai novērstu svarīgu interešu nepietiekamo pārstāvību. Taču tad noteikti ir jānodrošina finansiālo ieguldījumu pilnīga pārredzamība un organizāciju neatkarība un jāveic pasākumi, lai tām nebūtu vairāk iespēju sadarboties ar Komisiju nekā apvienībām, kas nesaņem finansiālu atbalstu.

1.8. Līdztekus patērētāju organizācijām un arodbiedrībām ir virkne citu grupu, kas var būtiski papildināt debates par finanšu tirgiem, piemēram, labdarības organizācijas, mazie un vidējie uzņēmumi, institucionālo ieguldītāju organizācijas, rūpniecības un pakalpojumu nozares uzņēmumi, kas veic lielākus finanšu darījumus, un šo uzņēmumu apvienības, finanšu starpnieki un pat kredītreitinga aģentūras. Tā kā tirgos valda konkurence, lietderīgu ieguldījumu var sniegt arī citas nozares, kuras regulējums tieši neskar.

1.9. Visi temati nav vienlīdz piemēroti apspriešanai ar pilsoniskās sabiedrības apvienībām. Jautājumi, kas saistīti ar patērētāju tiesību aizsardzību, nodokļu ieņēmumu izlietošanu finanšu iestāžu glābšanai un finanšu nozares aplūkšanu ar nodokļiem, ir īpaši piemēroti, lai par tiem paustu viedokli, savukārt interese par tehniskām problēmām, piemēram, maksātspējas aprēķināšanu vai grāmatvedību nav tik liela.

1.10. Nepietiek, ka tikai izvirza kopīgas un vispārīgas prasības pieņemt stingrākus noteikumus. Likumdevējiem tas nepalīdz. Ne tikai jāsniedz pēc iespējas konkrētāki priekšlikumi, bet būtu arī pašiem jāapsver, kādas ir stingrāko prasību priekšrocības un trūkumi.

1.11. EESK rosina Eiropas un valstu pilsoniskās sabiedrības apvienības finanšu tirgus regulējumam pievērst lielāku uzmanību nekā līdz šim. Virkne minēto apvienību varētu noteikt, ka šo organizāciju īpašs un, iespējams, jauns mērķis ir veicināt finanšu tirgus stabilitāti, un atbilstoši paplašināt savu interešu un darbības jomu.

1.12. EESK uzskata, ka būtu lietderīgi, ja apvienības, kas iesaistās finanšu tirgus regulēšanā, izmantotu šo iespēju, lai apvienību iekšienē un sabiedrībā izvērstu plašu un pozitīvu saziņas kampaņu un informētu par ES veiksmīgo darbību šajā jomā.

1.13. Kaut arī nav noliedzams, ka Eiropas finanšu nozare ir pieļāvusi zināmas kļūdas, tā ir arī cietusi no krīzes. Tāpēc tai ir

jāsekmē finanšu tirgus efektīva regulēšana. Finanšu nozares apakšnozarēm nevajadzētu būt nevajadzīgi atturīgām, un tām būtu jāizsaka piezīmes par citu apakšnozaru regulējumu, ja tas veicina finanšu tirgus stabilitāti.

1.14. Arī pašai finanšu nozarei būtu jāiesaistās dialogā ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām. Tā kā finanšu krīzes dēļ sabiedrība šīs nozares uzņēmumiem pievērs lielu uzmanību, būtu lietderīgi, ja tie veidotu dialogu ar pilsonisko sabiedrību, iesaistītos viedokļu apmaiņā un uzklautu ieteikumus.

1.15. Eiropā sabiedrības viedokļa veidošanā īpaša nozīme, protams, ir plašsaziņas līdzekļiem. Būtu vēlams, ka tie plašāk atspoguļotu pilsoniskās sabiedrības organizāciju viedokli.

1.16. EESK arī turpmāk daudz uzmanības veltīs priekšlikumiem regulēt finanšu tirgu, plaši tos apspriedīs un pieņems atzinumus par to saturu, un Komiteja veltīs daudz pūļu, lai atspoguļotu pilsoniskās sabiedrības viedokli. Konsultāciju gaitā, specializētajās nodaļās un izpētes grupās rīkojot uzklautāšanas sanāksmes, Komiteja ciešāk un tiešāk viedokļa veidošanas procesā iesaistīs pilsoniskās sabiedrības apvienības.

1.17. EESK, plānojot darbu un rīkojot plenārsesijas, specializēto nodaļu un izpētes grupu sanāksmes, centīsies pietiekami daudz laika atvēlēt aktīvām debatēm par finanšu tirgus regulējumu. Komiteja pārvaldīs finanšu un cilvēkresursus tā, lai nodrošinātu tās locekļiem kvalificētu speciālistu konsultācijas finanšu tirgus regulējuma jautājumos.

2. Atzinuma mērķis un vispārīga informācija

2.1. Finanšu tirgus krīze ⁽¹⁾, kas sākās 2008. gadā, ļoti negatīvi ietekmēja pasaules un, jo īpaši, Eiropas Savienības iedzīvotājus, un EESK ir dziļi analizējusi šīs norises un vairākkārt paudusi viedokli par krīzes sekām. Finanšu tirgus nepietiekamā un neatbilstīgā regulēšana un uzraudzība bija viens no cēloņiem, kāpēc sabruka tirgus, bet pirms tam bija izplatīta spekulācija un tirdzniecība ar finanšu produktiem, kas saistīti ar lielu risku.

2.2. Cenšoties pieņemt noteikumus attiecībā uz šo jomu, gan agrāk, gan pašlaik grūti ir arī nodrošināt dažādo un pretējo viedokļu līdzsvarotu uzklautāšanu plurālajā un demokrātiskajā viedokļa veidošanas procesā. Finanšu sektora interešu pārstāviem, kas ir lēģitīma, pašlaik nav nozīmīga pretsvara, ko varētu nodrošināt pilsoniskās sabiedrības organizācijas. Finanšu tirgus jaunajā regulējumā šis līdzsvara trūkums būtu jānovērš.

⁽¹⁾ Krīze, ko izraisījis pārāk lielais valstu budžeta deficīts, šajā atzinumā nav aplūkots, taču arī šajā sakarā varētu jautāt, kāpēc pilsoniskā sabiedrība jau agrāk un stingrāk neuzstāja, ka parādi ir jāsamazina.

2.3. EESK ir ES iestāde, kas pārstāv pilsonisko sabiedrību, un tāpēc tā uzskata, ka tās uzdevums ir ne tikai sniegt atzinumus, bet arī veicināt visu iesaistīto un ieinteresēto personu plašu un visaptverošu līdzdalību Eiropas likumdošanas procesā. Tāpēc EESK pauž bažas par to, ka dažās politikas jomās regulāri neizdodas nodrošināt līdzsvarotas debates.

2.4. Tāpēc šā atzinuma mērķis ir analizēt pilsoniskās sabiedrības dalību finanšu tirgus regulēšanā un sniegt ieteikumus, kā pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanu uzlabot.

3. Nepilnības un šķēršļi, kas kavē pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanu

3.1. Finanšu tirgus regulēšanu līdz šim galvenokārt pārraudzījušas ieinteresētās personas no finanšu nozares. Par šī viedokļa patiesību spilgti liecināja EESK rīkotā uzklaušanās sanāksme, kas notika 2011. gada 28. novembrī. Šādas regulēšanas cēlonis nebija ES iestāžu nepietiekamā atklātība. Vienkārši, citas organizācijas, kas nedarbojas finanšu nozarē, par šo jautājumu interesējās maz. Par to liecina neliels dalībnieku skaits konsultācijās, ko rīko Eiropas Komisija, uzklaušanās sanāksmēs, kuras rīko Eiropas Parlaments, vai publiskajās debatēs.

3.2. Politiskās debates par direktīvām un regulām, kas attiecas uz finanšu nozari, arī pašlaik notiek galvenokārt starp likumdevējiem, no vienas puses, un attiecīgo finanšu nozari, no otras puses. Savukārt citās tematiskajās jomās plurālo debašu pamatelements ir tieši Briselē notiekošās politiskās debates starp pilsoniskās sabiedrības organizācijām, piemēram, starp darba devējiem un arodbiedrībām, apspriežot sociālo politiku, starp rūpniecības un vides aizsardzības apvienībām, apspriežot vides politiku, vai starp tirdzniecības un patērētāju apvienībām, apspriežot patērētāju aizsardzības politiku.

3.3. EESK uzskata, ka trūkumi finanšu tirgus regulējumā ir izskaidrojami ar vairākiem iemesliem:

3.3.1. Finanšu tirgus regulēšanas mērķis ir panākt finanšu tirgus drošību un stabilitāti, tā nodrošinot diezgan nekonkrētu un netaustāmu sabiedrisku labumu, kas turklāt ilgu laiku vispār nebija apdraudēts. Nebija vienkārši saskatīt iedzīvotāju nozīmīgās intereses, kas būtu jāaizstāv. Tāpēc personu grupām, kas nav saistītas ar finanšu tirgiem, nebija vēlmes, iesaistīties motivācijas pievēršties šiem jautājumiem.

3.3.2. Finanšu tirgus ir ļoti sarežģīts un nespēcālistiem grūti izprotams. Tirgus dalībnieku dažādības, sarežģīto produktu un daudzslāņainās mijiedarbības dēļ organizācijām, kas nedarbojas šajā nozarē, ir grūti piedalīties debatēs un paust pietiekami lietpratīgu viedokli.

3.3.3. To, kā attiecīgais regulējums netieši un galvenokārt tieši ietekmē kādas pilsoniskās sabiedrības organizācijas locekļu

intereses, bieži ir grūti noteikt, īpaši tad, ja tās nav direktīvas un regulas, bet sarežģīti īstenošanas noteikumi un tehniski standarti.

3.3.4. Finanšu tirgus regulēšanas process nav tik viegli izprotams. Agrāk lietojot "Lamfalisi (*Lamfalussy*) metodi" un pašlaik lietojot sistēmu, ko veido deleģētie tiesību akti, īstenošanas tiesību akti un saistoši tehniskie standarti, kā arī procedūras ar ļoti daudziem posmiem un katrā gadījumā atšķirīgas iesaistītās struktūras un iestādes, bieži bija un ir grūti īstajā brīdī sniegt konkrētus atzinumus. Jānorāda arī, ka regulējuma saturu arvien biežāk nosaka starptautiskas struktūras, piemēram, G 20, Bāzeles Banku uzraudzības komiteja un Starptautisko grāmatvedības standartu padome (IASB), kuru darbība nav īpaši pārredzama.

3.3.5. Tā kā priekšlikumu regulējumam un ieinteresēto personu ir tik daudz un likumdošanas process tik ātrs, iestādēs strādājošie lēmēji ir ļoti noslogoti un tāpēc ne vienmēr spēj veidot dialogu, izstrādāt dokumentus, kuros formulēts viedoklis, un piedalīties konferencēs.

3.3.6. Finanšu tirgus ciešā starptautiskā integrācija, kapitāla brīva aprīte visā pasaulē un tirdzniecības darījumu augstais jutīgums līdz šim bijuši grūti atspēkojami argumenti pret iejaukšanos Eiropas tirgus norisēs. Tā kā valda konkurence, lai nepasūtītu kapitālu piesaistītu ieguldījumiem, kas veicina izaugsmi un nodarbinātību, ilgu laiku šķita, ka regulēšanas jomā īstenojot "vieglā pieskāriena" stratēģija ir pietiekams un pareizs risinājums.

3.4. Šo grūtību dēļ arī radās iniciatīva "*Finance Watch*", kurā pēc Eiropas Parlamenta deputātu ierosmes iesaistījušās dažādas Eiropas un valstu organizācijas, lai kritiski vērtētu finanšu nozares regulēšanu.

3.5. Līdzīgas problēmas vērojamas arī dalībvalstīs. Nevaram teikt, ka tur pilsoniskās sabiedrības organizācijām būtu izdevies būtiski ietekmēt finanšu tirgus regulēšanu.

3.6. Problēmas rada finanšu nozares mazo un vidējo uzņēmumu interešu ievērošana un pilsoniskās sabiedrības iesaistīšana. Daudzas nelielās finanšu iestādes sūdzas par administratīvo slogu un sarežģītajiem noteikumiem, kurus tās var ievērot tikai ar grūtībām.

4. Vispārīgas piezīmes

4.1. Līdzdalības demokrātija ir Eiropas sabiedrības modeļa un Eiropas pārvaldības neatņemama sastāvdaļa. Pārstāvības un līdzdalības demokrātija ir nostiprināta Lisabonas līgumā. Taču tajā arī noteikts, ka "pilsoņiem un apvienībām, kas tos pārstāv," ir jānodod iespēja izteikt viedokli (LES 11. pants). Tāpēc Eiropas iestādēm pašām ir jāizrāda iniciatīva, ja priekšlikumi neraisa nekādu vai raisa mazu pilsoniskās sabiedrības interesi.

4.2. Nav noliedzams, ka lēmumus pieņem demokrātiski pilnvarotās iestādes un pilsoniskajam dialogam ir tikai lēmumu sagatavošanas un pārraudzības funkcijas.

4.3. EESK ir nozīmīgs organizētās pilsoniskās sabiedrības forums viedokļu apmaiņai un paušanai, un Komiteja veic nozīmīgu darbu, nodrošinot saikni starp Eiropu un tās iedzīvotājiem. Īpaši svarīgi ir tas, ka šos uzdevumus EESK veic, piedaloties likumdošanas procesā.

4.4. EESK ir piemērota struktūra, kam tieši finanšu sektora regulēšanā varētu būt īpaša nozīme un kas varētu novērst pilsoniskās sabiedrības nepietiekamo līdzdalību, jo Komitejā darbojas gan finanšu nozares apvienību, gan patērētāju tiesību aizsardzības organizāciju un arodbiedrību pārstāvji. Tā kā EESK ir pilnvarota sniegt atzinumus par Komisijas priekšlikumiem, pašsaprotami ir tas, ka Komitejas locekļi iepazīstas ar tiesību aktiem un viņiem nav vajadzīgs papildu uzaicinājums vai motivācija.

4.5. Piemēram, kopš finanšu krīzes sākuma EESK vairākkārt paudusi pilsoniskās sabiedrības organizāciju viedokli un kopš 2008. gada vidus ir pieņēmusi aptuveni 30 atzinumus par finanšu krīzi kopumā un atsevišķiem tiesību aktu priekšlikumiem.

4.6. Tā kā pilsoniskajai sabiedrībai nav citu līdzdalības iespēju, Eiropas iestādēm būtu jāvelta uzmanība EESK atzinumiem, kas attiecas uz šo jomu.

4.7. Taču EESK nevēlas un nevar aizstāt pilsoniskās sabiedrības apvienību tiešo līdzdalību. Pilsoniskais dialogs ir demokrātisks un atklāts viedokļa veidošanas process, kurā visdažādākajos veidos ir jāiesaistās pēc iespējas vairāk dalībniekiem.

4.8. EESK piekrīt, ka finanšu nozarei, tāpat kā citām organizācijām, ir leģitīmas tiesības piedalīties viedokļa veidošanas procesā. Regulējums attiecas tieši uz finanšu nozares uzņēmumiem, un tiem ir jāpilda prasības un jāievēro likumā noteiktās saistības. Finanšu nozares apvienības ir jāiesaista arī tāpēc, ka nozare pati ir visvairāk ieinteresēta saglabāt finansiālo stabilitāti. Arī nozares īpašās zināšanas ir vajadzīgas, lai veiktu ticamus ietekmes novērtējumus.

4.9. EESK arī atzīmē, ka finanšu sektorā ir daudzas nozares un uzņēmumi, kuru darbība ir godīga un nevainojama un kuri nav vainojami finanšu krīzes izraisīšanā. EESK uzskata, ka nav pareizi visu finanšu nozari vērtēt tikai negatīvi, kā tas dažkārt darīts. Vairums finanšu nozares uzņēmumu neguva labumu no pārmērībām finanšu tirgū un paši ļoti cietuši no krīzes un tās sekām. To finanšu iestāžu klientu skaits, kas cietuši zaudējumus, ir ierobežots, arī tāpēc, ka valstis sniedza palīdzību.

4.10. No finanšu un ekonomikas krīzes tomēr visvairāk cieš iedzīvotāji, kas ir nodokļu maksātāji, darba ņēmēji un patērētāji. Lai nodrošinātu, ka tik liela krīze vairs neatkārtojas, viņiem,

darbojoties pilsoniskās sabiedrības organizācijās, ir aktīvāk jāiesaistās finanšu sektora jaunā regulējuma izstrādē.

4.11. Tā kā sīki izstrādātais regulējums ir sarežģīts, ir ļoti svarīgi, ka apvienības ne tikai izvirza pamatmērķus un vispārīgi prasa ieviest stingrākus noteikumus, bet arī sniedz kompetentus un lietderīgus priekšlikumus un argumentus. Lai to panāktu, jāvelta daudz pūļu un jānodrošina, ka apvienības kā "līdzvērtīgs partneris" var piedalīties debatēs ar likumdevējiem un citām organizācijām.

5. Konkrēti ieteikumi

5.1. Eiropas Komisijai, Eiropas Parlamentam, Padomei un dalībvalstīm pašām jāveic pasākumi, lai finanšu tirgus regulēšanā iesaistītu vairāk pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus.

5.1.1. Ļoti būtiski ir nodrošināt, ka tiesību aktu priekšlikumos vienkārši, atklāti un precīzi raksturota to tiesā un netiesā ietekme uz pilsonisko sabiedrību, lai apvienības varētu labāk novērtēt, kā tie ietekmēs iedzīvotājus.

5.1.2. Ja, apspriežoties par jautājumiem, kas saistīti ar finanšu tirgu, redzams, ka no pilsoniskās sabiedrības, kā tas bieži noticis līdz šim, saņemtas tikai dažas atbildes, organizācijas ir īpaši jāuzaicina piedalīties konsultācijās. Ja vajadzīgs, konsultāciju termiņš ir jāpagarina, kā tas jau paredzēts, apspriežot Komisijas iniciatīvu veicināt "lietpratīgu regulēšanu". Konsultācijās jāapspriež ne tikai tehniskie aspekti, bet arī tieši jāvērsas pie pilsoniskās sabiedrības, lai noskaidrotu tās viedokli. Būtu jāievēro, ka pilsoniskās sabiedrības organizācijas ir īpaša mērķgrupa.

5.1.3. Eiropas Komisijai vai Eiropas Parlamentam, sākot apspriešanos ar sabiedrību, jau pašā sākumā ir jāiesaista attiecīgās organizācijas. Iestādēm, neraugoties uz ierobežotajiem termiņiem, jāveido dialogs ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām un jāpiedalās to rīkotajos pasākumos.

5.1.4. Eiropas Komisijas un Eiropas Parlamenta ekspertu grupās jāiekļauj ne tikai finanšu nozares, bet arī citu grupu pārstāvji. Uzmanība tomēr jāvelta tam, lai darbam šajās grupās ieteiktu personas, kurām ir īpašas zināšanas attiecīgajā tematiskajā jomā, jo labums beigās būs mazs, ja nebūs nodrošināts vajadzīgo zināšanu līdzsvars.

5.1.5. Noteiktos gadījumos ES līdzekļu piešķiršana pilsoniskās sabiedrības organizācijām var būt atbilstošs risinājums, lai novērstu svarīgu interešu nepietiekamo pārstāvību. Šāda līdzekļu piešķiršana tomēr ir pretrunā principam, ka pilsoņu interešu pārstāvju organizācijas darbojas patstāvīgi un pašas arī savu darbību finansē, un var ietekmēt to neatkarību un izraisīt abu pušu uzticības konfliktus. Taču noteikti ir jānodrošina

finansīālo ieguldījumu pilnīga pārredzamība un organizāciju neatkarība un jāveic pasākumi, lai tām nebūtu vairāk iespēju sadarboties ar Komisiju nekā apvienībām, kas nesāņem finansīālu atbalstu.

5.2. Citām ES iestādēm, kam uzticēta finanšu tirgus regulēšana, piemēram, Eiropas Centrālajai bankai, Eiropas Sistēmisko risku padomei un trim (banku, vērtspapīru tirdzniecības un apdrošināšanas) uzraudzības iestādēm to darbā būtu jāievēro pilsoniskās sabiedrības organizāciju viedoklis.

5.3. Leinteresēto personu grupām, ar kurām finanšu uzraudzības iestādēm saskaņā ar likumu ir jākonsultējas, būtu jālieto tādas darba metodes, kas ļauj ņemt vērā pilsoniskās sabiedrības organizāciju viedokli un nodrošina atgriezenisko saikni ar attiecīgajām organizācijām, tā paverot vēl vienu iespēju pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanai. Pašlaik tas nenotiek vienmēr, jo īpaši tāpēc, ka prasības attiecībā uz dokumentu un konsultāciju konfidencialitāti ir pārmērīgi stingras, lai varētu nodrošināt pārredzamību.

5.4. Pilsoniskās sabiedrības plašāku līdzdalību finanšu tirgus regulēšanā nevar panākt tikai ar abstraktiem politiskiem aicinājumiem. Būtu vajadzīga konkrēta koncepcija par to, kam, kurā brīdī un par kādiem ar finanšu tirgu saistītiem jautājumiem būtu jāpauž viedoklis.

5.4.1. Līdztekus patērētāju organizācijām un arodbiedrībām ir virkne citu grupu, kas var būtiski papildināt debates par finanšu tirgiem, piemēram, labdarības organizācijas, mazie un vidējie uzņēmumi, institucionālo ieguldītāju organizācijas, rūpniecības un pakalpojumu nozares uzņēmumi, kas veic lielākus finanšu darījumus, un šo uzņēmumu apvienības, finanšu starpnieki un pat kredītreitīngā aģentūras. Lietderīgu ieguldījumu var sniegt arī citas nozares, kuras regulējums tieši neskar.

5.4.2. Visi temati nav vienlīdz piemēroti apspriešanai ar pilsoniskās sabiedrības apvienībām.

5.4.2.1. Jautājumi, kas saistīti ar patērētāju tiesību aizsardzību, nodokļu ieņēmumu izlietošanu finanšu iestāžu glābšanai un finanšu nozares aplikšanu ar nodokļiem, ir īpaši piemēroti, lai par tiem paustu viedokli, savukārt interese par tehniskām problēmām, piemēram, maksātspējas aprēķināšanu vai grāmatvedību nav tik liela.

5.4.2.2. Taču, neraugoties uz to, ka tas varētu kopumā prasīt daudz pūļu, organizācijām uzmanība būtu jāvelta ne tikai tiesību aktiem, kad tos pieņem, bet arī visiem pārējiem noteikumiem, tai skaitā īstenošanas noteikumiem un tehniskajiem standartiem.

5.4.2.3. EESK, protams, piekrīt, ka finanšu tirgus ilgtermiņa stabilitāti un noturību nodrošinās daudzu konkrētu noteikumu

mijiedarbība un attiecīgie noteikumi katru reizi būs īpašu debašu temats. Ja apvienības nespēj paust viedokli par visiem priekšlikumiem, pilsoniskajai sabiedrībai ir jāanalizē tie priekšlikumi, kuri būtiski ietekmēs regulējuma kopējo efektivitāti. Un runa nav tikai par tiesību aktiem patērētāju aizsardzības jomā, bet arī par, piemēram, tiesību normām, kas regulē uzraudzību, pašu kapitālu lielumu un korporatīvo pārvaldību.

5.4.2.4. Grūtības rada arī tas, ka aiz šķietami ļoti tehniskām problēmām bieži slēpjas ļoti politiski jautājumi, kas ļoti tieši skar iedzīvotājus. Piemēram, tās procentu likmes noteikšana, ko piemēro privātajai pensijas apdrošināšanai novirzītajiem uzkrājumiem, būtiski ietekmē apdrošinātāju iespējas ilgākā termiņā garantēt noteiktu pensijas lielumu.

5.4.2.5. Nepietiek, ka izvirza tikai kopīgas un vispārīgas prasības pieņemt stingrākus noteikumus. Likumdevējiem tas nepalīdz. Ne tikai jāsniedz pēc iespējas konkrētāki priekšlikumi, bet būtu arī pašiem jāapsver, kādas ir stingrāko prasību priekšrocības un trūkumi, analizējot arī tādas faktoros kā apgrūtinājums uzņēmumiem, jo īpaši mazām un vidēja lieluma finanšu iestādēm, privātpersonu un uzņēmumu iespējas piekļūt kredītiem un tirgus darbības efektivitāte.

5.4.3. Pilsoniskajai sabiedrībai, ja vien iespējams, būtu jāpauž viedoklis visos lēmumu pieņemšanas posmos. Bieži būtiskus lēmumus pieņem jau sākuma posmos, piemēram, pēc pirmās apspriešanās, ko rīko Komisija, vai, finanšu uzraudzības iestādēm izstrādājot projektus. Tāpēc apvienībām ir jāiepazīstas ar augstāk minētajām sarežģītajām un no vispārpieņemtās kārtības atšķirīgajām procedūrām un tās jāievēro.

5.5. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja rosina Eiropas un valstu pilsoniskās sabiedrības apvienības finanšu tirgus regulējumam pievērst lielāku uzmanību nekā līdz šim.

5.5.1. Virkne minēto apvienību varētu noteikt, ka šo organizāciju īpašs un, iespējams, jauns mērķis ir veicināt finanšu tirgus stabilitāti, un atbilstoši paplašināt savu interešu un darbības jomu.

5.5.2. Ievērojot finanšu tirgus un tā regulējuma sarežģītību, uz ko norādīts šajā atzinumā, apvienībām būtu jānodrošina un jāattīsta vajadzīgie cilvēkresursi ar nepieciešamajām speciālajām zināšanām. Ja vajadzīgs, arī jāveido jaunas struktūras, ciešāk jāsadarbojas ar valstu apvienībām un jāpiesaista ārējie eksperti.

5.5.3. Tāpēc EESK atzinīgi vērtē to, ka Eiropas līmenī izveidota jauna apvienība "Finance Watch", kuras mērķis ir veicināt finanšu tirgus stabilitāti. Tomēr ar to vien nevarēs nodrošināt plašu pilsoniskās sabiedrības līdzdalību.

5.5.4. Apvienībām būtu arī jāpiedalās publiskajās debatēs, kas notiek Eiropas līmenī un dalībvalstīs, un tā jāsniedz politisks ieguldījums finanšu tirgus regulēšanā.

5.5.5. EESK uzskata, ka būtu lietderīgi, ja apvienības, kas iesaistās finanšu tirgus regulēšanā, izmantotu šo iespēju, lai apvienību iekšienē un sabiedrībā izvērstu plašu un pozitīvu saziņas kampaņu un informētu par ES veiksmīgo darbību šajā jomā.

5.5.6. Īpaša nozīme šajā jomā ir valstu un Eiropas līmeņa apvienību sadarbībai. Pirmkārt, tāpēc, ka Eiropas un valstu likumdošanas līmeņi papildina viens otru, jo īpaši finanšu tirgus regulēšanā. Otrkārt, tāpēc, ka valstu apvienībām ir vairāk resursu nekā to jumta organizācijām Eiropas līmenī un jo īpaši šajā jomā šie resursi būtu jāizmanto darbam Eiropas līmenī.

5.5.7. Tā kā kapitāls ir ļoti viegli pārvietojams pa visu pasauli, jāpanāk, ka starptautiskais finanšu tirgus regulējums sasniedz salīdzināmu līmeni. Šo procesu var sekmēt galvenokārt tās apvienības, kuras darbojas starptautiskā līmenī vai kurām ir starptautiski sakari. Starptautiskajā līmenī tās var ierosināt, ka jāpanāk efektīvs un visā pasaulē salīdzinoši stingrs finanšu tirgus regulējums, lai ierobežotu visā pasaulē vērojamo uzņēmējdarbības veikšanas vietu konkurenci, nosakot pēc iespējas zemākus standartus. Visos pasaules finanšu centros ir jāvelta vienādas pūles, lai nodrošinātu pasaules finanšu tirgus stabilitāti.

5.6. Kaut arī nav noliedzams, ka Eiropas finanšu nozare ir pieļāvusi zināmas kļūdas, tā ir arī cietusi no krīzes. Tāpēc arī tai ir jāsekmē finanšu tirgus efektīva regulēšana.

5.6.1. Finanšu nozares apakšnozarēm nevajadzētu būt nevadzīgi atturīgām, un tām būtu jāizsaka piezīmes par citu apakšnozaru regulējumu, ja tas veicina finanšu tirgus stabilitāti.

5.6.2. EESK nav nekādu iebildumu, ja finanšu nozares interešu pārstāvji vērsas pie lēmumu pieņēmējiem un dara to pārredzami, godīgi un cienīgi. Apvienības, kas pārstāv rūpniecības nozares, parasti tā rīkojas. Saistībā ar atsevišķiem pasākumiem daži uzņēmumi un to komerciālo interešu pārstāvji līdz šim tā nav rīkojušies vienmēr.

5.6.3. Finanšu nozarei būtu jāiesaistās dialogā ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām. Tā kā finanšu krīzes dēļ sabiedrība šīs nozares uzņēmumiem pievērš lielu uzmanību, būtu lietderīgi, ja tie veidotu dialogu ar pilsonisko sabiedrību, iesaistītos viedokļu apmaiņā un uzklautu ieteikumus. Tas būtu nozīmīgs solis, lai veidotu ciešāku saikni ar visu sabiedrību. Ja finanšu nozare

vēlētu pati pieņemt noteikumus par to, kā tā apņemas rīkoties, šādu noteikumu izstrādē varētu iesaistīt arī pilsonisko sabiedrību.

5.6.4. Atzīmējot taisnīga un pārredzama pilsoniskā dialoga nozīmību, EESK atzinīgi vērtē Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas apvienotā lobiju reģistra izveidi un secinājumus, ko izdarījusi Eiropas Parlamenta darba grupa, ko vada Buzek kgs. EESK tomēr norāda, ka stingrāku noteikumu ieviešana nedrīkst ietekmēt un kavēt organizāciju līdzdalību. Tas jo īpaši attiecas uz praktiskiem jautājumiem, piemēram, Eiropas iestāžu pieejamību un dalību publiskās sanāksmēs.

5.7. Rosinām akadēmiskās iestādes, sabiedriskos fondus un ideju laboratorijas iesaistīties debatēs par finanšu tirgiem, lai debates papildinātu šo struktūru kompetence, īpašās zināšanas un pieredze. Kaut arī bieži šo organizāciju mērķis nav dalība konkrētu tiesību aktu izstrādē, tām būtu jāizmanto iespēja izmantot savus resursus, lai novērstu turpmākās krīzes.

5.8. Eiropā sabiedrības viedokļa veidošanā īpaša nozīme, protams, ir plašsaziņas līdzekļiem. Būtu vēlams, ka tie plašāk atspoguļotu pilsoniskās sabiedrības organizāciju viedokli. Tāpēc, attiecīgās organizācijas, ja vajadzīgs, būtu jārosina iesaistīties viedokļa veidošanā par kādu noteiktu jautājumu, jo pašlaik tikai daži pārstāvji paši izrāda iniciatīvu un iesaistās publiskajās debatēs.

5.9. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja pati apņemas aktīvāk piedalīties debatēs par priekšlikumiem, kas attiecas uz finanšu tirgus regulējumu.

5.9.1. EESK arī turpmāk daudz uzmanības veltīs priekšlikumiem regulēt finanšu tirgu, plaši tos apspriedīs un pieņems atzinumus par to saturu, un Komiteja veltīs daudz pūļu, lai atspoguļotu pilsoniskās sabiedrības pārstāvju viedokli.

5.9.2. Komiteja nodrošinās visu trīs grupu pārstāvju vienlīdz aktīvu dalību debatēs un iesaistīšanos visos procesa posmos.

5.9.3. Konsultāciju gaitā, specializētajās nodaļās un izpētes grupās rīkojot uzklautāšanas sanāksmes, Komiteja ciešāk un tiešāk viedokļa veidošanas procesā iesaistīs pilsoniskās sabiedrības apvienības.

5.9.4. EESK, plānojot darbu un rīkojot plenārsesijas, specializēto nodaļu un izpētes grupu sanāksmes, centīsies pietiekami daudz laika atvēlēt aktīvām debatēm par finanšu tirgus regulējumu.

5.9.5. EESK centīsies arī nodrošināt, ka tās locekļi, kas pārstāv attiecīgās pilsoniskās sabiedrības organizācijas, aktīvi piedalās to jautājumu apspriešanā, kas saistīti ar finanšu tirgus regulējumu, un pēc tam atbilstoši ietekmē apvienības, kuras viņi pārstāv.

Briselē, 2012. gada 22. februārī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs*
Staffan NILSSON
